

מסורת הש"ס

רישא וסיפא בראיה רישא (א) נהי דקמני נשבע ונוטל ליתיה אלא שציא תחלה עדים ששכרו: **ראה דלשלא קפני** ראה המחייבת את צעה"ב לשלם קמני: **ראה דלשבעה** שאינה צאה אלא לגלגל את השבעה על השכיר לא קמני: **והא מני רבה** **זר שמואל** כו' הך (א) ממנימן דלעיל: **כל זמן שהעלים ביד אומן** דבעל הבית הוא המוציא מחבירו עליו להראיה להביא עדים שלא קצץ אלא אחת: **רבי יהודה** היא כו' והכל מני שבעה אלא בעל הבית היא מן התורה שהרי מודה במקצת: **אחמורי מחמיר** על השכיר למשקל שבעה מיניה ושדיה על בעל הבית: **אלא קצץ ר' יהודה** היא ולא רבנן. בתמיה. הא קמני דלקפליה נשבע שכיר רבי יהודה קאמר לה ולא רבנן השתא היכא דמחמיר ר' יהודה אשכיר כגון בשאין מקצת הודאה אלא בעל הבית מקילין רבנן אשכיר והימניהו שבעה: **אלא צאה פליגי כו'** ולעולם קצץ ר' יהודה ולא רבנן והא דמני רבנן צר שמואל רבנן היא ודקשיא לך השתא היכא דמחמיר ר' יהודה כו' אין וצאה פליגי רבי יהודה סבר דלאורייתא עבדו רבנן תקנתא לשכיר היכא דאיכא אבעל הבית שבעה דלאורייתא עבדו רבנן תקנה לשכיר למיפכה לשבעה עליה אכל דרדנן תקנה היא ותקנתא לא תקנתא לא עבדין היכא דאין שם מקצת הודאה ללא רמיה אבעל הבית אלא שבעה היסת דרבנן היא גופה תקנתא היא כרז נחמן ותקנתא לתקנתא להפכה קציצה מוכר דכירי לה בדיש אינשי: איני והא תני רבה בר שמואל קצץ המוציא מחבירו עליו הראיה לא מחמיר רבי האומן ראי פקעי אמאי פקעי ישבע בעה"ב ופרקי רב נחמן דרדנן קמני או אינו פקעי ישבע ראי ששתים קצץ לו ויטול או ישבע בעה"ב ויפסק: ומתבין עליה הנותן טליתו לאומן אומן קציצה ליה קצצת לי והוא אומר א' כל כן שהטלית ביד אומן על בעה"ב להבוא ראי. נתנו לו בומנו נשבע ונוטל אחר זמנו המוציא מחבירו עליו ויפסק: אמאי ישבע בעה"ב דהא קציצה ודאי ואמרת קציצה ודאי מוכר דכירי לה בעה"ב ופרקי רב נחמן בר יצחק הא מתנתא ר' יהודה היא. דאמר כל זמן שבעה"ב מודה במקצת כגון שטרין האומן כי ב' קצצת לי ואחא חייב לתת לי שטרין. ובעה"ב אומר אין לך בידו אלא אחת לפי שלא קצצתי לך אלא א' והשבעה נוטה על בעה"ב לישבע וליפטר. השכיר נשבע ונוטל: ואמרין הי' ר' יהודה אי גימא ר' יהודה דמתניתין והא מחמיר הוא לשכיר דאמר לעולם אין השכיר נשבע ונוטל [אלא] אם יש מקצת הודאה שטרין השכיר בכל מודה לו בעל הבית כי נשאר לך אצלי עדיין: אלא ר' יהודה דבריייתא הוא דתניא שכיר כו' (סו).]

מוסף רש"י

בזמנו נשבע ונוטל. כלומר אם נזמנו מוכר, גדול נשבע ונוטל, דהיינו מן השבעין וטעמן שכיר נשבע ונוטל וטעמא משום דבעל הבית טרוד בפועלו הימניהו לשכיר (דש"ס ב"ב חח). עבר זמנו. אחר שקבעה המה, המוציא מחבירו. שכיר (סו).

רבינו חננאל

רישא וסיפא בראיה נהיה מיהו ראייה דלישם פירוש כי אם יש לו לתובע ראייה משלם הנחבב ואם אין לו ראייה פטור תני. [ראיה דשבתה] שאפי' יש לו ראייה נשבע ונוטל לא תני והלכה (א) בדיש ליה שמואל כי האומן אם טוען ב' סליים קצצת לי ובעל הבית אומר א' קצצתי לך בכו' ישבע בעל הבית ויפסק האומן. מאי טעמא קציצה מוכר דכירי לה אינשי: איני והא תני רבה בר שמואל קצץ המוציא מחבירו עליו הראיה לא מחמיר רבי האומן ראי פקעי אמאי פקעי ישבע בעה"ב ופרקי רב נחמן דרדנן קמני או אינו פקעי ישבע ראי ששתים קצץ לו ויטול או ישבע בעה"ב ויפסק: ומתבין עליה הנותן טליתו לאומן אומן קציצה ליה קצצת לי והוא אומר א' כל כן שהטלית ביד אומן על בעה"ב להבוא ראי. נתנו לו בומנו נשבע ונוטל אחר זמנו המוציא מחבירו עליו ויפסק: אמאי ישבע בעה"ב דהא קציצה ודאי ואמרת קציצה ודאי מוכר דכירי לה בעה"ב ופרקי רב נחמן בר יצחק הא מתנתא ר' יהודה היא. דאמר כל זמן שבעה"ב מודה במקצת כגון שטרין האומן כי ב' קצצת לי ואחא חייב לתת לי שטרין. ובעה"ב אומר אין לך בידו אלא אחת לפי שלא קצצתי לך אלא א' והשבעה נוטה על בעה"ב לישבע וליפטר. השכיר נשבע ונוטל: ואמרין הי' ר' יהודה אי גימא ר' יהודה דמתניתין והא מחמיר הוא לשכיר דאמר לעולם אין השכיר נשבע ונוטל [אלא] אם יש מקצת הודאה שטרין השכיר בכל מודה לו בעל הבית כי נשאר לך אצלי עדיין: אלא ר' יהודה דבריייתא הוא דתניא שכיר כו' (סו).

כל הנשבעין פרק שביעי שבועות

מו.

עין משפט
גר מצוה

בר א ב מיי פ"א מהל' שכירות הל' ז סמג עין משפט ע"מ ס' פט ענין ד: כה ג ד מיי שם הל' ח טו"ע שם ענין ה ועיי' שם: כו ה מיי פ"ד מהל' גולה הלכה ד סמג עין משפט ע"מ ס' פט ענין ה: כז ו מיי שם הלכה ה טו"ע שם ענין ה:

רבינו חננאל (המשך) זמן שעובר עליו (כגון) [ששום] לא תלין פטולת שכיר הרי זה נשבע ונוטל. ואם לאו אינו נשבע. א"ר יהודה אימתי בומן שאמר לו תן שכירי ז' והוא אמר נתקבלת מן דניו וזב או שאמר לו ב' קצצת לי והוא אומר א' אבל אמר לא שכרתי. או שאמר לו שכרתי ונתתי לך שכר המוציא מחבירו עליו והמקפי' עלה ע"י קצץ בומנו נשבע ונוטל לר' יהודה ולא רבנן השתא בשכיר מחמיר ר' יהודה ואמר אינו נשבע אלא עד שתהא שם מקצת הודאה מקילי רבנן ואמרי אפי' לית שם מקצת הודאה נשבע ונוטל היכא דמיקל ר' יהודה בקציצה ואמר נשבע ונוטל מחמיר רבנן ואמרי לא ואלא הא דתני רבה בר שמואל קצץ המוציא מחבירו עליו הראיה. ואי לא מייית ראייה פקע מני לא ר' יהודה. דהא ר"י תני בומנו נשבע ונוטל ולא רבנן דאי רבנן הא אמרי לעולם נשבע ונוטל. אלא דמיקל ר' יהודה דמתניתין ברא פליגי ר' יהודה הכא היכא דאיכא שבעה דאורייתא על בעה"ב כגון שמויה מקצת טענה תקינו ליה רבנן לשכיר להיות נשבע ונוטל. אבל בשבעה דרבנן תקנתא היא לישבע בעה"ב. ועוד תקנה לישבע השכיר דהיא תקנתא לתקנתא עבדו. ורבנן סברי אפילו בשבעה דרבנן עבדו לתקנתא לשכיר. אבל קציצה דכירי הכל (א) ודאי דכירי לה: הנגול כיצד היו מעדיין אותו שוכנס לתוך ביתו למשכנו שלא ברשות כו'. ואקשינן דלמא לא האמינו דאמר רב נחמן דאין מאן דנקיט מגלגל ותובליל. ואמר אילו ואיגוריה לירקלא דפלגני ואישתבחו גידי לא אמרין דודאי הוא גידי ליה מאי טעמא כביר אינשי דגוים ולא עבדי. ואקשינן דמתניתין בשוכנס לביתו ומשכנו ולא ידעי

רישא וסיפא בראיה ואיירי כולה ששכרו צעדים וא"ת ניוחי עדים מאי קאמרי דכה"ג דייק צה"ה (ב"ב דף מה). דהלכתא דאומן ו"ל כגון דלא ידעי עדים כמה קצץ והתם נמי ה"מ לשנויי הכי וצלאו הכי משני התם שפיר: **קצץ קצצתי** דף אלא אחת. ע"כ איירי כגון דאמר שעדיין לא פרע אותה אחת דלי פרעה ככר ה"ל כופר הכל וצסמון מוקמי' לה כרבי יהודה דבעי הודאה במקצת וקשה דבעדן זמנו אמאי המע"ה והא מפרש לעיל טעמא משום דמזקה אין צעה"ב עובר צבל תלין ואין שכיר משהה שכרו והכל הכי השהה והרי עבר:

בדרבנן תקנתא הוא. פירוש

שזריך לתקן שבעה וגם צריך לעוקרה ממקום שצוה לראיה להיות דהיינו בעל הבית ולא עבדי תקנתא לתקנתא ולא כמו שפירש הקונט' תקנתא היא דכרז נחמן דאמר משענין אותו שבעה היסת שהרי אותה שבעה לא היסת צימני מנאס דהתן אין לך בידי פטור ואמרין נמי בפ"ג דקדושין (דף מג.) והשתא דמקון רבנן שבעה היסת: **ורבנן סברי** דבדרבנן נמי עבדין תקנתא. לא דמי להא דאמר

בפרק שבעה הדיין (לעיל דף מה). גזי שנגדו חסוד על השבעה דמדרבנן לא מפכינן שבעה דתקנתא לתקנתא לא עבדין דהתם צמחלה נתקנה על החסוד ולא רזו לעוקרה אכל הכא מעיקרא מתקני' לה על השכיר:

עביר אינשי דגוים ורא עביר.

פירש צרוקא דוקא כהתם אדם אכל צמוחזק לך לא וכן נראה וא"ת צלאו הכי מהימן צמגו דלי צעי אחר דצונה מנייה דמשינן דלאמרינן צה"ה (ב"ב דף לו). האי מאן דנקיט מגלגל ותובליל צדיה ואמר איזיל ואגדריה דלקלא דפלגני דצניה ניהלי מהימן דלא חסוד אינשי למגיד דקלא דלאו דליה ו"ל דהתם איירי צלקיט פירות ולהכי נקט מגלגל וצמחלה וזמון דגדיה דשייכא צלקיט צמחריס ולהכי נאמן שדרך הוא למכור פירות אכל הכא איירי צלקיט דקלא ולהכי נקט נרגא ואיזיל ואקטליה דלין דרך למכור אינן העושה פירות לקציצה וכן מוכח צהדיא צהחול (ב"ב דף טא: וסס) דלא מהימן אקציצה דאוקי הא דתניא שורי הרגת נטיעמי קלצת והלא אומר אתה אחרת לי להוכחו אתה אחרת לי לקולצו פטור צשור העומד להריגה ואינן העומד לקציצה: **בבבועצו** ב"ב הנימאין תחת כנפיו. והכירו העדים במקצתם והוא טוען שהטעמן יותר ממנה שראו העדים והיה נראה מתוך פ' זה דאין הלכה כר' חייא דאמר צריס צ"מ (ד' וסס) מנה לי צידך והלא אומר אין לך צידך כלום והעדים מעידים שיש לו נ' ונתן לו נ' וישבע על השאר שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מק"ו דהא הכא לא חשיב העדאת עדים כהודאת מקצת מדקאמר ר' יהודה עד שתהא שם הודאה במקצת הטענה ור"י אומר דאינה ראייה דאיכא לאוקומי כגון שהחזיר לו ככר מה שראו העדים וממאי דאמרין התם (א) אס אימתא לדר' חייא קמיימתא אינה ראייה דה"ג אמרי' פ' המדיר (כמוצות דף ע:). אס אימתא לדר' הווא דאמר יכולה אשה שחאמר כו' ואע"ג דפסקי התם בפרק צמחא (דף קו:) כוותיה וקלצת נראה להביא ראייה דהלכה כר' חייא דממוכה צפ"ק דצ"מ (דף ה.) דר' חייא כרצנן דר"ג דפטרי טענו חטין והודה לו צשעורין דמוקי תרי קראי הוא זה חד להודה במקצת הטענה וחד להודה ממין הטענה והכי קיימא לן דפטור וה"ר יוסף צה"ר צריך אומר דאינו ראייה דאפילו מאן דפטר צטענו חטין והודה צשעורין אפשר דפליג אדרבי אלא

(א) אולי ז"ל והלכה כמו שצלה שמואל לבי רבי כי האומן וכו'. (ב) אולי כן היסת נכנסת צמני נמי. (ג) רש"י וכל השלושים לא פירשו כן.